

ÖĞRETİDEKİ TEMEL GÖRÜŞLER VE TÜRK POZİTİF HUKUKU KAPSAMINDA İNTERNET ALAN ADLARININ (DOMAIN NAMES) VE ALAN ADLARI ÜZERİNDEKİ HAKKIN HUKUKİ NİTELİĞİ^(*)

Dr. Öğr. Üyesi Şerafettin EKİCİ^(**)

Öz

Alan adları, belirli bir internet sitesine tahsis edilmiş olan IP numaralarının yerine kullanılmakta olan kelimeler ve işaretlerdir. Bu işaretler belirli bir gerçek ya da tüzel kişinin yahut markanın ismini taşıyabilecekleri gibi, hiçbir anlamı olmayan karmaşık harf ve işaretlerden de oluşabilirler. Ticarî amaçlarla kullanılabilecekleri gibi, hiçbir ticarî amaç taşımadan tamamen bireysel amaçlarla da kullanılabilirler.

Alan adları, yapısı ve fonksiyonu nedeniyle, zaman zaman isimlerle, adreslerle ve markalarla benzerlik göstermektedirler. Ancak isim, adres ya da markalar internet alan adlarının yapısını ve fonksiyonunu tam olarak açıklamaya yetmemektedir. Zira isim olarak kabul etmek alan adlarının fonksiyonunu, ticarî tarafını ve içerik oluşturucu ile web siteyi kullananlar arasındaki ilişkiyi tam açıklayamamaktadır.

Adres olarak kabul edilmesi halinde özellikle ticarî kaygı duymayan, hobi nitelikli web siteleri açısından durumun tam açıklanması mümkün olamamaktadır. Marka olarak kabul etmek için de alan adının sadece ticarî işler için alınmış bir alan adı olması ve alan adına bağlı web sitesinin de ticarî bir web sitesi olması gerekmektedir.

İnternet alan adları kendisine tahsis edilmiş olan kişilerin ilgili alan adı üzerindeki haklarının, kullanma ve yararlanma hakkı sağladığından intifa hakkına çok yaklaşmakta olduğu görülmekte ise de intifa hakkının kişinin ölümüyle sona eriyor olmasına karşın, alan adlarının mirasçılara intikal ediyor olması, alan adları üzerindeki hakkın niteliğini intifa hakkından ayırmaktadır.

Mülkiyet hakkının bünyesinde bulunan tüketme hakkı ise alan adı tahsis edilmiş olan kişiye tanınmamıştır. Ayrıca mülkiyet hakkı süresiz bir aynı hak olmasına karşın, alan adı tahsis edilmiş olan kişinin hakkı tahsis süresi ile sınırlıdır. Bu sürenin sonunda tahsis ücretini ödemek suretiyle tahsisi yenilemezse alan adı üzerindeki hakkı sona erer. Bu açıklamalara göre, alan adı kendisine tahsis edilmiş olan kişinin ilgili alan adı üzerindeki hakkının mülkiyet olmadığı açıktır.

Bu nedenlerle, alan adı tahsis edilmiş olan kişinin ilgili alan adı üzerindeki hakkının sui generis bir hak olduğunu kabul etmek gerekir.

Anahtar Kelimeler

Alan Adı, Alan Adlarının Tahsisi, ICANN, Belgeli Tahsis, İntifa Hakkı.

^(*) Makalenin Dergiye Geliş Tarihi: 22.12.2022 - Makalenin Kabul Edildiği Tarih: 23.02.2023, DOI No: 10.54704/akdhfd.1222856.

^(**) İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Bilişim ve Teknoloji Hukuku ABD / İstanbul, Türkiye.
E-posta: serafettin.ekici@medeniyet.edu.tr,
Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0001-9940-9997>.

"This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)"

FUNDAMENTAL OPINIONS IN THE DOCTRINE AND THE LEGAL NATURE OF THE RIGHT ON DOMAIN NAMES AND DOMAIN NAMES UNDER THE TURKISH POSITIVE LAW

Abstract

Domain names are words and signs that are used instead of IP numbers assigned to a particular website. These signs can carry the name of a certain real or legal person or brand, or they can consist of complex letters and signs that have no meaning. As they can be used for commercial purposes, they can also be used for purely individual purposes without any commercial purpose.

Domain names have some similarities with names, addresses and brands due to their structure and function. However, name, address or brands are not enough to fully explain the structure and function of internet domain names. Because accepting it as a name does not fully explain the function, commercial side and the relationship between the content creator and the users of the website.

If it is accepted as an address, it is not possible to fully explain the situation in terms of hobby websites that do not have commercial concerns.

In order to be accepted as a brand, the domain name must be a domain name purchased for commercial purposes only, and the website connected to the domain name must also be a commercial website.

Therefore, we are of the opinion that internet domain names should be accepted as sui generis rights.

Although it is seen that the rights of the persons to whom the internet domain names have been allocated, on the relevant domain name are very close to the right of usufruct, since the right to use and benefit, although the right of usufruct ends with the death of the person, the fact that the domain names are passed on to the heirs determines the quality of the right on the domain names from the right of usufruct. separates.

The right to consume, which is within the scope of the property right, is not granted to the person to whom the domain name has been allocated. In addition, although the property right is an indefinite real right, the right of the person to whom the domain name has been allocated is limited to the allocation period. If he does not renew the allocation by paying the allocation fee at the end of this period, his right on the domain name expires. According to these explanations, it is clear that the right of the person to whom the domain name has been allocated is not property.

For these reasons, it is necessary to accept that the right of the person to whom the domain name has been allocated is a sui generis right.

Keywords

Domain Name, Assignment of Domain Names, ICANN, Certified Assignment, Usufruct.

Extended Abstract

Domain names are words and signs that are used instead of IP numbers assigned to a particular website. These signs can carry the name of a certain real or legal person or brand, or they can consist of complex letters and signs that have no meaning. As they can be used for commercial purposes, they can also be used for purely individual purposes without any commercial purpose.

Regardless of the purpose of use, domain names have now become a part of our daily life and have become extremely important for both individual and commercial use. For this reason, having domain names is indispensable for both individuals and companies.

It is also extremely important to protect domain names, which have become so important, both against malicious registrations and against other violators. Because without protection, it will not be possible to fully exercise the right to the domain name. However, in order to determine the scope of protection, it is necessary to determine the nature of the domain names.

Domain names have some similarities with names, addresses and brands due to their structure and function. However, name, address or brands are not enough to fully explain the structure and function of internet domain names. Because accepting it as a name does not fully explain the function, commercial side and the relationship between the content creator and the users of the website.

If it is accepted as an address, it is not possible to fully explain the situation in terms of hobby websites that do not have commercial concerns.

In order to be accepted as a brand, the domain name must be a domain name purchased for commercial purposes only, and the website connected to the domain name must also be a commercial website.

Therefore, we are of the opinion that internet domain names should be accepted as sui generis rights.

Although it is seen that the rights of the persons to whom the internet domain names have been allocated, on the relevant domain name are very close to the right of usufruct, since the right to use and benefit, although the right of usufruct ends with the death of the person, the fact that the domain names are passed on to the heirs determines the quality of the right on the domain names from the right of usufruct. separates. Therefore, it is not possible to accept that the right on domain names is usufruct.

The right to consume, which is within the scope of the property right, is not granted to the person to whom the domain name has been allocated. In addition, although the property right is an indefinite real right, the right of the person to whom the domain name has been allocated is limited to the allocation period. If he does not renew the allocation by paying the allocation fee at the end of this period, his right on the domain name expires. According to these explanations, it is necessary to accept that the right of the person to whom the domain name has been allocated is not the property.

With the beginning of the information age, many new concepts, rights and theories have emerged. Unfortunately, it is not possible to explain these new concepts and rights with classical concepts in traditional legal theory. The right on domain names does not fully agree with any of the views put forward. For this reason, it is not possible to explain the rights on domain names with traditional rights in classical legal theory.

For these reasons, it is necessary to accept that the right of the person to whom the domain name has been allocated is not a classical right, but a sui generis right with its own characteristics.

GİRİŞ VE SORUNUN TANIMLANMASI

İnternetin bireylerce kullanımının yaygınlaşması ve web 2.0 teknolojisinin sağladığı interaktif kullanım özelliğiyle birlikte, internet bireysel paylaşımların yanında, firmaların da tanıtımı ve ticaret yapmaları için bir araç haline gelmiştir.

İnternet alan adları, alan adı altında sunulmuş olan bireysel ya da ticarî amaçla oluşturulmuş olan içeriğe ulaşmanın internet kullanıcıları bakımından görünen yüzüdür. Diğer bir deyişle internet kullanıcıları, alan adları vasıtasıyla ilgili internet sitesine ve bu internet sitesi üzerinden sunulmakta olan içeriğe erişim sağlamaktadır. Bu kapsamda bir alan adını elinde bulunduran kişi kuracağı web sitesi ile erişilebilir, internetin getiri ve nimetlerinden faydalanabilir durumda iken, alan adını elinde bulunduramayan kişi ise bu getiri ve nimetlerden mahrum durumdadır. Bu nedenle internet alan adları gerek bireyler ve gerekse firmalar açısından son derece önemli bir değer haline gelmiştir¹.

Bireyler ve firmalar için bu derece önemli hale gelen adlarının hukuken korunması gereği şüphesizdir. Ancak bu korumanın hangi kapsamda yani hangi

¹ Tekin Memiş, "İnternette Alan Adı Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 19, S.1-2, (1999): s. 513-527; Nurullah Bal, "İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümlemesi", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 17, S. 1-2, (2013): s. 315-351; Seniha Dal, "Türk Hukukunda İnternet Alan Adları (Domain Names) ve Bu Alandaki Son Gelişmeler", *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi* 28, S. 1, (2010): 482-483; Merve Ayşegül Kulular İbrahim, "Markanın Alan Adı Olarak Kullanılması", *Bilişim Hukuku Dergisi* 1, S. 1, (2019): 85-112.

hukukî temele dayandırılacağı konusunda öğretide büyük bir fikir ayrılığı bulunmaktadır. Zira korumanın kapsamının belirlenmesi için öncelikle alan adlarının hukukî niteliğinin ve alan adları üzerindeki hakların belirlenmesi gerekmektedir.

Mevzuatta alan adlarının ve alan adları üzerindeki hakkın hukukî niteliği tam ve net şekilde belirlenmiş değildir. Tam tersine, aşağıda değinileceği üzere mevzuatta bu konuda birçok belirsizlikler ve çelişkiler bulunmaktadır. Alan adlarının üzerindeki hak mevzuatta bir taraftan kullanım hakkı ve intifa hakkı olarak belirtilirken, diğer taraftan alan adları üzerindeki hak mülkiyet hakkına yaklaştırılarak alan adlarının satılabileceği ve mirasçılara geçebileceği düzenlenmiştir. Bu belirsizlik ve çelişkiler de alan adının hukukî niteliği konusundaki tartışmaların daha da artmasına neden olmaktadır.

Bu çalışmamızda, internet alan adı kavramı tanımlanacak, internet alan adlarına dair mevzuatımızda yer alan hükümler ve alan adlarının hukukî niteliğine dair bu hükümlerin değerlendirmesi yapılacak, alan adları ve alan adlarının üzerindeki hakkın niteliğine dair öğretide ve yargı kararlarında yer alan görüşler incelenerek kendi görüşlerimiz ortaya konulacaktır.

I. ALAN ADI KAVRAMI VE YAPISI

A. ALAN ADI KAVRAMI

İnternet'in temelini oluşturan ARPANET'in² önce ABD ordusu, sonrasında ise üniversiteler tarafından geniş şekilde kullanılması, internete bağlanan bilgisayarlar arasında iletişim yani doğru adrese doğru veri aktarımı problemlerini de beraberinde getirmiştir. Bilgisayarlar arasındaki bu iletişim problemini ortadan kaldırmak, bunlar arasındaki veri kayıplarını önlemek ve ortak bir çalışma protokolü oluşturmak için 1968 yılından itibaren yapılan çalışmalar ilk defa 1974 yılında duyurulmuş³ ve 1983 yılı itibariyle Transmission Control Protocol (TCP - Yayın Kontrol Protokolü) ve Internet Protocol (IP - İnternet Protokolü) tam olarak oluşturularak uygulamaya konulmuştur. Böylece, internete bağlanan tüm bilgisayarların gerek internete bağlanmasının ve gerekse doğru adrese kesintisiz şekilde veri aktarımının önü açılmıştır.

Bilgisayarlar arası iletişim, kullanım amacına göre farklı protokoller üzerinden gerçekleştirilmektedir (Örneğin; FTP - File Transfer Protocol, dosya transfer protokolüdür; SMTP - Simple Mail Transfer Protocol, e - posta iletme protokolü, HTTP - Hyper Text Transfer Protocol, hızlı yazı transfer protokolü). TCP/IP protokolü, bilgisayarlar arası iletişiminin kurallarını koyan iletişim protokollerinin

² ARPANET, (Advanced Research Projects Agency - Gelişmiş Araştırma Projeleri Dairesi Ağı) ABD Savunma Bakanlığına bağlı ARPA (Gelişmiş Savunma Araştırmaları Birimi) tarafından geliştirilmiş ve internetin öncüsü olan ağıdır.

³ A Protokol for Packet Network Intercommunication, IEEE Transactions on Communications (Volume: 22, Issue: 5, May 1974). Makalenin tamamına <https://ieeexplore.ieee.org/document/1092259> adresinden erişilebilmektedir. (E.T 16.09.2021).

bütünü oluşturmaktadır. TCP, bilgisayarlar arasında kimlik doğrulaması yaparak, bilgisayarlar arasındaki gerçekleştirilecek olan iletişimin, küçük paketler hâlinde, veri bütünlüğü sağlanarak ve kayıpsız olarak gerçekleştirilmesini sağlar⁴. IP ise, TCP veri paketinin kaynaktan hedefe iletilirken izleyeceği yolu ve ulaşacağı adresi belirleyen, iki bilgisayarın iletişimde kullanılacak olan adreslemeyi sağlayan ve veri yönlendirme kurallarını belirleyen protokoldür. Bu nedenle IP, yönlendirme protokolü olarak da tanımlanmaktadır. IP; verinin içeriği, bütünlüğü ve türü ile ilgilenmeyip, sadece verinin gideceği adresi belirler⁵.

İnternete bağlanan her bilgisayar, IP kurallarına göre belirlenmiş bir numara alır. IP numarası ya da adresi olarak tanımlanan bu numara, bilgisayar internete bağlı olduğu sürece bilgisayarın adresi niteliğindedir. Bu adres her biri 0-255 arasında olan dört sayı grubunun birleşmesi ile oluşur (Örneğin; 176.88.47.188).

Tıpkı bilgisayarlar gibi web sitelerinin de bir IP adresi bulunmaktadır. Bu IP adresi, ilgili web sitesine tahsis edilmiş durumdadır. DNS (Domain Name System) adı verilen bu sistemde, web tarayıcısına ilgili alan adı yazıldığında, aslında bu alan adına tahsis edilmiş olan IP adresi yazılmış olmaktadır⁶. Bu nedenle web tarayıcısına IP adresi yazmakla doğrudan alan adını yazmak arasında temelde fark yoktur⁷.

Bu kapsamda IP adresi, İnternet Alan Adları Yönetmeliğinde (İAAY)⁸ (m.3/1-f); “*Belirli bir ağa bağlı cihazların birbirini tanımak, birbirleriyle iletişim kurmak ve veri alışverişinde bulunmak için kullandıkları İnternet Protokolü*

⁴ TCP, “State” işlemi ile çalışmaktadır. State işlemi üç aşamalı bir işlem olup ilk aşama karşı tarafa kaynaktan hedefe bağlantı isteğinin gönderilmesidir. İkinci aşama bağlantının gerçekleşmesi ve veri transferinin başlaması, üçüncü aşama ise veri transferinin tamamlandığının taraflara bildirilmesidir. Mine Kaya, *Elektronik Ortamda Kişilik Hakkının Korunması*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015), 68; Mehmet Bedii Kaya, *İnternet Hukuku*, (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2021),9; Tunç Demircan, *Bilişim Alanında Suçlar*, (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2016), 19; Turgut Kaya, *İnternet Servis Sağlayıcısının Hukukî ve Cezaî Sorumluluğu*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), 22; Süleyman Yılmaz, Editör, *Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2020), 206; Yavuz Kaplan, *İnternet Ortamında Fikrî Hakların Korunmasına Uygulanacak Hukuk*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2004), 36.

⁵ Ahmet Gül, *Doğrudan - Dolaylı Bilişim Suçları*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018), 28; Demircan, *Bilişim Alanında Suçlar*, 19; Kaplan, *İnternet Ortamında Fikrî Haklar*, 36; Tamer Soysal, “İnternet Alan Adları Sistemi ve Tahkim Kuruluşlarının UDRP Kurallarına Göre Verdikleri Kararlara Eleştirel Bir Yaklaşım” *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1, S. 21, (2006/2): 481-507.

⁶ Harman Preet Singh, “Domain Name Disputes and Their Resolution Under UDRP Route: A Review”, *Archives of Business Research* 6, S. 12, 147-156; Radka MacGregor Pelikanova, “European Integration And. Top Level Domain in 2013”, *The Lawyer Quarterly* 3, S. 4, (2013): 311-323; Memiş, “WIPO Ara Raporu”, 514; Claudio Caruana, “The Legal Nature of Domain Names”, *Elsa Malta Law Review*, Ed.4, Erişim tarihi: Haziran 12, 2023, (<https://mt.elsa.org/emlr/edition-iv>), <https://manager.elsa.mt/api/v1/files/download/6267b854-0f7b-4fe6-b361-fb1a869dfaf4/5.-caruana-claudio-the-legal-nature-of-domain-names.pdf?preview=1>.

⁷ Gül, *Bilişim Suçları*, 28-29; Kaya, *İnternet Hukuku*, 13; Servet Yetim, *Ceza Muhakemesi Hukuku Kapsamında Sosyal Medyadan Elektronik Delil Toplama ve Değerlendirme (Facebook Örneği)*, (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016), 57; Yılmaz, *Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar*, 109.

⁸ İnternet Alan Adları Yönetmeliği, RG. 07.11.2011, S. 27752.

standartlarına göre verilen adresi ... ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır. İnternet alan adı kavramı ise Elektronik Haberleşme Kanununda (EHK)⁹ (m. 3/1-v) ve İAAY’de (m. 3/1-d); “İnternet üzerinde bulunan bilgisayar veya internet sitelerinin adresini belirlemek için kullanılan internet protokol numarasını tanımlayan adları ... ifade eder” şeklinde tanımlanmıştır. Öğretide alan adı konusunda yapılmış olan farklı tanımlar¹⁰ olsa da, EHK ve İAAY tarafından yapılan tanımın daha doğru ve kabul edilebilir bir tanım olduğunu düşünmekteyiz.

B. İNTERNET ALAN ADLARININ YAPISI

İnternet alan adları; i) Alt alan adı (*Sub domain*), ii) Alan adı (*Domain*), iii) Alan adı uzantısı (*Domain extension*) şeklinde bir yapıdan oluşmaktadır. Alan adı uzantıları global (.com, .net, .org) olabileceği gibi, ülkelere tahsis edilmiş olan özel uzantılar şeklinde de olabilmektedir. Nitekim “.tr” alan adı uzantısı Türkiye’ye tahsis edilmiş olan alan adı uzantısıdır.

İAAY’de yer alan düzenlemeye göre (m.5) “.tr” uzantılı alan adlarının yapısı “a.b.tr” ve “a.tr” şeklindedir. İAAY ekinde yapılan düzenlemeye göre; “a.b.tr” ve “a.tr” yapısındaki internet alan adlarında; “tr”; ülkemizin ISO¹¹ 3166 standardı ile belirlenen ve internet alan adlarında kullanılan kodunu, “b”; “.tr” uzantılı internet alan adları altında tanımlanan alt alan adlarını, “a” kişilerin serbestçe belirlediği alanı ifade eder (İAAY eki). Örneğin; www.ornek.com.tr şeklindeki alan adında, “ornek” kelimesi “a”, “com” uzantısı “b” olarak ifade edilmektedir.

İAAY’de “.tr” altında tanımlanan alan adı uzantıları; “.com”, “.net”, “.biz”, “.info”, “.bbs”, “.name”, “.org”, “.web”, “.gen”, “.av”, “.tv”, “.di”, “.k12”, “.tel”, “.bel”, “.gov”, “.edu”, “.pol”, “.tsk”, “.kep” olarak belirlenmiştir. Ancak BTK, “Tahsise açılacak veya kullanımına son verilecek alt alan adlarını belirlemek” (İAAY, m.14/1-ç) yetkisine sahip olduğundan, bu alt alan adlarının kullanımına son verebileceği gibi bunlara yenilerini de ekleyebilir. BTK tarafından tahsise açılmasına karar verilen yeni alt alan adları, BTK’nın internet sitesinden ve gerek olduğu hallerde diğer uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur. Duyuruda alan adı tahsisinin belgeli¹² ya da belgesiz yapılacağı da belirtilir. Belgeli tahsis edilecek yeni alt alan adlarının tahsisine ilişkin hususlar BTK tarafından düzenlenir (İAAY, m. 30).

⁹ 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, RG. 10.11.2008, S. 27050 (Mükerrer).

¹⁰ “Alan adını, Web sayfalarını tanımlayan ve bu sayfalara ulaşmayı sağlayan, kısa ve kolayca akıldaki kalan kelimelerden oluşan adres olarak tanımlayabiliriz”. Dal, “Türk Hukukunda İnternet Alan Adları”, 480. Kanımızca, bu tanımda yer alan “kısa”, “kolayca akıldaki kalan” ve “kelime” ifadeleri yerinde değildir. Zira, alan adlarının kısa olma zorunluluğu yoktur. İAAY’de 63 karaktere kadar uzunlukta alan adı belirlenebileceği belirtilmektedir. Yine alan adının kolayca akıldaki kalması zorunluluğu da bulunmamaktadır. Alan adlarının karmaşık ve akıldaki kalmayacak karakterlerle oluşturulması da mümkündür. Ayrıca her alan adı bir kelime olmak zorunda da değildir. Karmaşık karakterlerle (harf, rakam ve tire işareti) alan adı oluşturulması mümkündür.

¹¹ International Organization for Standardization - Uluslararası Standardizasyon Örgütü).

¹² Aşağıda yer alan alt alan adları belirtilen taraflara BTK’nın belirleyeceği belgeler karşılığında tahsis edilir. İAAY uyarınca BTK tarafından belgeli olarak tahsis edileceği belirlenen alt alan adlarının güncel

II. ALAN ADLARININ TAHSİSİ

A. ULUSLARARASI TAHSİS SİSTEMİ

Her ne kadar internetin ilk adımları ve öncüsü olan ARPA, ABD’de ortaya çıkmış ve internetin yönetiminde ABD ağırlıklı rol oynuyor olsa da, internet ortamının belirli, tek bir sahibi olmayıp, internet insanlığın ortak malı statüsündedir. Bu nedenle internet ağını kontrol eden tek bir otorite de yoktur. İnternetin yönetimi konusunda uluslararası yetkili kuruluşlar adeta tamamı bir el birliği içerisinde internetin yönetimi gerçekleştirmektedir.

Bu kuruluşların en önemlileri ICANN, IANA ve RIR’lardır.

1. ICANN (Internet Corporation For Assigned Names and Numbers)

ICANN, (İnternet Tahsisli İsimler ve Numaralar Kurumu) 1998 yılında kurulmuş olan, kâr amacı gütmeyen, kamu kurumu niteliğinde olmayan, özel statüde bir kuruluş durumundadır¹³. ICANN, görevini kâr amacı gütmeksizin diğer kuruluşlarla işbirliği içerisinde yürütür.

ICANN, ABD Ticaret Bakanlığı ile yaptığı mutabakat çerçevesinde, dünya ölçeğinde halen onüç adet olan temel DNS sunucularını (kök sunucular)¹⁴ yönetmektedir. DNS kök sunucuları, ICANN tarafından akredite edilmiş kuruluşlar tarafından yönetilmektedir.

ICANN, kendi web sitesinde¹⁵ yaptığı işi şu şekilde anlatmaktadır;

“İnternette başka bir kişiye ulaşmak için bilgisayarınıza - adres veya numara şeklinde - tanımlayıcı bir adres yazmanız gerekir. Bilgisayarların birbirlerini nerede bulacaklarını bilmeleri için bu adres benzersiz olmalıdır. ICANN, bu benzersiz tanımlayıcıları dünya çapında koordine eder. Bu koordinasyon olmadan, tek bir küresel İnternetimiz olması mümkün değildir.

listesi BTK’nın internet sitesinde yayımlanır. Belgeli tahsisi yapılacak olan alt alan adları ve tahsis edileceği taraflar şu şekildedir; “.av” Avukatlar, hukuk büroları ve avukatlık ortaklıkları, “.bel” İçişleri Bakanlığı kayıtlarında yer alan belediyeler, “.dr” Tıp doktorları, doktor ortaklıkları, “.edu” Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından tanınan yüksek öğretim kurumları, “.gov” Kamu kurum ve kuruluşları, “.pol” Emniyet Genel Müdürlüğü ve bünyesindeki birimler, “.kl2” Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), MEB’e bağlı veya MEB tarafından onaylanmış okul öncesi eğitim veren kuruluş, ilköğretim, lise ve dengi öğretim kurumları ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ilgili mevzuatı kapsamında onaylanmış özel kreş, gündüz bakımevi, özel çocuk kulübü gibi kuruluşlar, “.tsk” Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde yer alan birimler, “.kep” Kurum tarafından yetkilendirilen Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcıları.

¹³ Bal, “İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözülmesi”, 322; Soysal, “İnternet Alan Adları Sistemi”, 495-496; Pelikanova, “European Integration And. Top Level Domain in 2013”, 314; Kulular İbrahim, “Markanın Alan Adı Olarak Kullanılması”, 89.

¹⁴ Bu 13 kök sunucu A’dan M’ye kadar harflerle isimlendirilir. Bu sunuculardan 10 tanesi ABD’de, 1 tanesi İngiltere’de, bir tanesi İsveç’te, bir tanesi ise Japonya’dadır. Bu sunucular internet üzerinde yer alan tüm alan adı ve IP ilişkilerini saklar. Bu kök sunucular dışında, kök sunuculara bağlı olan yerel sunucular da söz konusudur. Bu kök sunucular ya da yerel sunucular arasında herhangi bir uyumsuzluk söz konusu olduğunda, A sunucusunun kayıtları geçerlidir. Ülkemizde İstanbul’da üç, Ankara’da ise iki adet yerel sunucu bulunmaktadır.

¹⁵ <https://www.icann.org/resources/pages/welcome-2012-02-25-en>.

Daha teknik bir ifadeyle ICANN, IANA'nın (Internet Assigned Numbers Authority - İnternet Tahsisli Numaralar Otoritesi) İnternet'in temel adres defteri olan DNS (Alan Adı Sistemi) operasyonlarını yürütmeye yardımcı olur.

ICANN, hayati DNS kaynaklarının teknik işlemlerini sağlamanın yanı sıra, İnternet'in "adlarının ve numaralarının" nasıl çalışması gerektiğine ilişkin politikaları da tanımlar. Çalışma, "aşağıdan yukarıya, fikir birliğine dayalı, çok paydaşlı model" olarak tanımladığımız bir tarzda ilerliyor".

2. IANA (Internet Assigned Numbers Authority)

IANA (İnternet Tahsisli Sayılar Otoritesi) 1972 yılında DARPA (US Defence Information System Agency - ABD Savunma Bilişim Sistemi Ajansı) tarafından kurulmuş olup, IP adreslerinin küresel ölçekte koordinasyonunu ve bölgesel internet tescil kuruluşlarına ihtiyaçlar doğrultusunda dağıtımını düzenlemektedir¹⁶.

IANA, internetin bazı önemli bölümlerinin küresel olarak koordine edilmesi, interneti yönlendiren teknik standartlarda (protokoller) kullanılan benzersiz kodların ve numaralandırma sistemlerinin tahsisi ve sürdürülmesi rolünü üstlenmiştir¹⁷.

IANA, internet konusunda kendi politika belirleme yetkisine sahip değildir. Küresel ölçekte ve ICANN önderliğinde düzenlenen forumlarda mutabık kalınan politika ve ilkeleri tarafsız ve sorumlu bir şekilde uygulamak ve faaliyetlerini yerine getirirken ICANN ile işbirliği ve koordinasyon içinde çalışmak durumundadır.

3. RIR (Regional Internet Registry) VE LAR (Local Internet Registry)

RIR'lar (Bölgesel İnternet Tescil Kuruluşu)¹⁸ ve LAR'lar (Yerel İnternet Tescil Kuruluşu), internetin global işleyişinde önemli görevler üstlenmektedir. IANA tarafından bölgeye tahsis edilen IP ve AS numaraları, RIR'lar tarafından bölgelerde bulunan LAR'lara ve LAR'lar tarafından da internet servis sağlayıcılara (İSS) ve nihayet kullanıcılara tahsis edilir. Bu şekilde IP numaraları küresel ölçekte bir düzen içerisinde olarak dağıtılmış olur.

¹⁶ Pelikanova, "European Integration And. Top Level Domain in 2013", 314.

¹⁷ IANA'nın temel faaliyetleri; i) DNS Kökünün, .int ve .arpa etki alanlarının ve bir IDN uygulamaları kaynağının yönetimi, ii) Küresel IP ve AS (autonomous system) numaraları havuzunun koordinasyonu, iii) İnternet protokollerinin numaralandırma sistemleri, standart formları ile yönetimi, şeklinde özetlenebilir.

Soysal, "İnternet Alan Adları Sistemi", 493.

¹⁸ Halen, alan adlarının ve IP adreslerinin numaralarının yönetiminde beş bölgesel RIR bulunmaktadır; ARIN (Amerikan İnternet Numaraları Tescil Kuruluşu) - ABD, Antarktika, Kanada, bazı Karayip ülkeleri, LACNIC (Latin Amerika ve Karayipler Ağı Bilgi Merkezi) - Latin Amerika ülkelerinin tamamı ve Karayip ülkelerinin çoğu kesimi, APNIC (Asya / Pasifik Ağı Bilgi Merkezi) - Doğu Asya, Okyanusya, Güney Asya, Güneydoğu Asya, RIPE NCC (Reseaux IP Europeens Ağı Koordinasyon Merkezi) - Avrupa, Orta Asya, Rusya ve Batı Asya, AFRINIC (Afrika Ağı Bilgi Merkezi) - Afrika.

RIR'lar bölgesel internet kaydı, belirli bir alandaki internet adresleri gibi tahsis, yönetim, bakım ve kayıt bilgilerinin tutulması ile görevlendirilmiş olan ancak tıpkı ICANN ve IANA gibi kâr amacı gütmeyen bir organizasyonlardır. Her bir RIR, kendisi için belirlenmiş olan uluslararası bölgesi içindeki faaliyetlerde yetkilidir.

B. ÜLKEMİZDEKİ TAHSİS SİSTEMİ

1. Genel Olarak

Ülkemizde alan adlarının tahsisi konusunda üçlü bir yapı söz konusudur. Genel itibarıyla Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı genel politikaları belirlemek, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) regülasyonları ve yetkilendirmeleri yaparak denetlemek, kayıt kuruluşları ise alan adlarının kayıt, yenileme ve sonlandırma gibi işlemlerini yapmakla yetkili ve sorumludur¹⁹.

Ülkemizde, “*Numaralandırma, internet alan adları, uydu pozisyonu, frekans tahsisi gibi kıt kaynaklara dayalı elektronik haberleşme hizmetlerine ilişkin strateji ve politikaları belirlemek*” EHK’da (m.5/1-a); Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının görevi olarak sayılmıştır. Ayrıca EHK’da (m.35), internet alan adlarının tahsisini yapacak kurum veya kuruluşun tespiti ile alan adı yönetimine ilişkin usul ve esasların da Bakanlık tarafından belirleneceği belirtilmektedir. Bakanlık, bu konuda ““.tr” uzantılı İnternet alan adları yönetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemek” amacıyla İnternet Alan Adları Yönetmeliği’ni (İAAY)²⁰ yayımlamıştır. Halen, internet alan adlarının tahsisine ilişkin usul ve esaslar İAAY’de yer almaktadır.

İAAY, m.14/1-a’ya göre; “.tr” uzantılı internet alan adı sisteminin ve buna ait merkezi veri tabanının işletilmesine, rehberin oluşturulmasına, güncellenmesine ve rehberlik hizmetinin sunulmasına ve alan adı başvuru işlemlerinin gerçek zamanlı olarak yapılmasına imkân veren, tüm bu faaliyetlerin güvenli ve iş sürekliliğini sağlayacak şekilde gerçekleştirileceği bir sistem olarak “.TR Ağ Bilgi Sistemi” (TRABİS), BTK tarafından kurulacak ve işletilecek veya üçüncü tarafça kurulup işletilmesine ilişkin usul ve esaslar yine BTK tarafından belirlenecektir. TRABİS’in kurulup devreye alınması ile birlikte 1991 yılından itibaren ODTÜ (nic.TR) bünyesinde sürdürülmekte²¹ olan “.tr” uzantılı alan adı tahsis işlemleri, TRABİS’e devredilecektir.

İAAY, m.14/1-ç’ye göre; “*Tahsise açılacak veya kullanımına son verilecek alt alan adlarını (alan adı uzantılarını) belirlemek*” yetkisi BTK’ya aittir. BTK tarafından tahsise açılmasına karar verilen yeni alan adı uzantıları, alan adı uzan-

¹⁹ Bal, “İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümlemesi”, 338.

²⁰ İnternet Alan Adları Yönetmeliği, Resmî Gazete, T. 07.11.2011, S. 27752.

²¹ Dal, “Türk Hukukunda İnternet Alan Adları”, 486; Mehmet Bedii Kaya, “İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler: UDRP, URS ve TRABİS Karşılaştırması”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi* 27, S. 2 (2021): 1462-1486.

tısı tahsisinin belgeli²² ya da belgesiz yapılacağı ile belgeli tahsis edilecek yeni alt alan adlarının tahsisine ilişkin hususlar BTK'nın internet sitesinden ve gerek olduğu hallerde diğer uygun araçlarla kamuoyuna duyurulacaktır.

Alan adına sahip olmak üzere gerçek veya tüzel kişiler başvuru yapabilirler. İAAY, m.6'da yer alan hususlara uygun olmayan alan adları için yapılan başvurular kabul edilmez. Alan adı başvurusu yapacak olan kişiler, yetkili kayıt kuruluşlarından birini seçerek ilgili kayıt kuruluşunun internet sitesinde yer alan başvuru formunu doldurmak suretiyle başvuruda bulunurlar. Kayıt kuruluşu, eksiksiz ve kurallara uygun şekilde yapılmış olan alan adı başvuru talebini almasını müteakip TRABİS üzerinden gerekli işlemleri yapar.

Alan adı bir defada en az bir en fazla beş yıl süre için tahsis edilir. Tahsis süresinin sonuna kadar yenileme işlemi tamamlanmayan alan adının kullanımı iki ay süre ile durdurulur. Bu süre içinde alan adı sahibinin başvurusu üzerine alan adı tahsis işlemi yenilenir. Aksi halde alan adı yeniden tahsise açılır ve bu alan adının tahsise açıldığı bilgisi BTK'nın internet sitesinde yayımlanır. Ancak yeniden tahsise açılan bu alan adları için bir ay süre ile başvuru talebi alınmaz.

2. Belgesiz ve Belgeli Tahsis

Alan adı tahsisleri belgeli veya belgesiz olarak iki yöntemle yapılır.

Bir alan adının (gerçek kişi adı, işletme adı, marka vb nedenlerle) birden çok firma ya da kişiyle ilgili olması ve bunların ilgili alan adını kullanmak istemesi normaldir. Belgesiz alan adı tahsisinde “ilk gelen ilk alır”²³ kuralı geçerlidir²⁴. Bu kurala göre, alan adının tescili için ilk başvuruyu yapan kişi ilgili alan adının kullanma hakkının sahibi olur. İlk gelenin tespitinde, alan adı başvurusunun TRABİS'e ulaştığı zaman kaydı esas alınır (İAAY, m.8/2).

Belgeli alan adı tahsisi, ilgili bilgi ve/veya belgelerin başvuru sahibi tarafından kayıt kuruluşuna verilmesini ve bu bilgi ve/veya belgelerin kayıt kuruluşu tarafından TRABİS'e ulaştırılması suretiyle yapılır. Kayıt kuruluşlarının, TRABİS üzerinden başvuru işlemlerini tam ve doğru olarak tamamladıkları ve ücretini ödedikleri alan adları, başvuru sahiplerine tahsis edilir²⁵.

Gerek belgesiz tahsiste gerekse belgeli tahsiste, alan adı sahibi hizmet almakta olduğu kayıt kuruluşunun internet sitesi üzerinden feragat talebini iletmek suretiyle alan adından feragat edebilir. Ayrıca, i) Alan adı sahibinin verdiği

²² Aşağıda yer alan alt alanlar belirtilen taraflara BTK'nın belirleyeceği belgeler karşılığında tahsis edilir. İAAY uyarınca BTK tarafından belgeli olarak tahsis edileceği belirlenen alt alan adlarının güncel listesi BTK'nın internet sitesinde yayımlanır.

²³ İlk gelen alır ilkesi, teklik ilkesi ve aleniyet ilkesi için Bkz. Yılmaz, *Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar*, 18.

²⁴ Dal, “Türk Hukukunda İnternet Alan Adları”, 486; Kulular İbrahim, “Markanın Alan Adı Olarak Kullanılması”, 90.

²⁵ Farklı ülkelerde yapılan belgeli tahsis şekilleri için Bkz. Bal, “İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözülmesi”, 322.

bilgilerin tam ve/veya doğru olmadığı tespit edilmesi, ii) Alan adının tahsise kapalı adlar listesine alınması, iii) Alan adı tahsisinin iptali ile ilgili Uyuşmazlık Çözümü Hizmet Sağlayıcı (UÇHS) tarafından BTK'ya iletilen hakem ya da hakem heyeti kararının bulunması ve kararın uygulanması için BTK tarafından belirlenen gerekli şartların mevcut olması, iv) Alan adı tahsisinin iptaline yönelik bir mahkeme kararının bulunması, v) Belgeli tahsis edilen alt alan adları için başvuru esnasında sunulan bilgi ve/veya belgelerin geçerliliğini yitirdiğinin tespit edilmesi durumunda, BTK tarafından ilgili alan adı tahsisini iptal edilebilir.

3. Kayıt Kuruluşları

Kayıt Kuruluşu (KK); başvuru, yenileme, iptal gibi alan adları ile ilgili işlemlerin yapılmasına aracılık eden kuruluşlardır (İAAY, m.3/1-ı).

BTK, kayıt kuruluşlarının taşıması gereken nitelikleri, uyması gereken kuralları ve diğer hususları tespit eder ve bunları internet sitesinden ve gerek olduğu hallerde diğer uygun araçlarla kamuoyuna duyurur. Kayıt kuruluşu olmak isteyen taraflar BTK'ya başvuruda bulunurlar. BTK tarafından gerekli şartları taşıdığı tespit edilen taraflara kayıt kuruluşu olarak faaliyette bulunabilmelerini teminen faaliyet belgesi düzenlenir. Kayıt kuruluşlarının uymak zorunda oldukları kural- lar İAAY'de (m.17) sayılmış olup²⁶, bu çalışmanın kapsamını fazlaca genişletme- mek adına ilgili yükümlülükleri burada saymayacağız.

III. ALAN ADLARININ HUKUKİ NİTELİĞİNE DAİR İLERİ SÜRÜLEN TEMEL GÖRÜŞLER

Mevzuata paralel bir şekilde, öğretide ve içtihatlarda da alan adlarının ve alan adlarının üzerindeki hakların niteliğine dair bir netlik bulunmamaktadır²⁷. Bu konuda ileri sürülen görüşlerden öne çıkanları şu şekildedir.

A. İSİM GÖRÜŞÜ

İsim, gerçek ve tüzel kişilerin diğer kişilerden ayrılmasını sağlayan, onu be- timleyen ve diğer kişiler karşısında tanınır olmasını sağlayan kelimelerdir. Gerek gerçek kişilerde gerekse tüzel kişilerde isimlerin temel fonksiyonu, isim sahibini diğer kişilerden ayırt etmektir²⁸.

²⁶ Kaya, "İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler", 1477-1478.

²⁷ Zeliha Karaman, *İnternet Alan Adı Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları, Karşılaştırmalı Bir Analiz* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017), 47.

²⁸ Hayrunnisa Özdemir, "Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", *Ankara Üniv. Hukuk Fakültesi Dergisi* 57, S. 3 (2008): 561-598; Buğra Kaan Çakıroğlu, "Sosyal Medya Adları ve Türk Medenî Kanunu m.26 Kapsamında Sosyal Medya Adlarının Korunması", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. 7, S. 1 (2021): 192-214; Sefer Oğuz, "İnternet Alan Adı Hakkının Hukukî Niteliğinin Değerlendirilmesi", *Sakarya Üniv. Hukuk Fak. Dergisi* 9, S. 1 (2021): 13-30; M. Kemal Oğuzman, Özer Selçik ve Saibe Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2015): 106.

Bu görüşe göre; internet alan adları adeta ilgili gerçek ya da tüzel kişinin internet ortamında vücut bulmuş isimleridir. Bu bakımdan internet kullanıcı ilgili kişi ya da firmaya ulaşmak istediğinde onun adıyla bir arama yapmakta ve internet sitesini ilgili gerçek ya da tüzel kişi ile özdeşleştirmektedir²⁹. Bu nedenle internet alan adları da TMK anlamında adın korunması kapsamında değerlendirilmelidir³⁰.

B. ADRES GÖRÜŞÜ

Bu görüşe göre, internet alan adları bir isimden çok bir adres³¹ gibidir. Alan adı sahibine ulaşmak isteyen kullanıcılar, bu adres sayesinde alan adı sahibine ulaşabilmekte, onun bu adreste sunduğu içerik ve hizmetlerden faydalanabilmektedir³².

Bu görüş temelde gerçek hayatta ve fizikî adreslerde sunulan içerikle bir benzerlik kurmaktadır. Buna göre, örneğin firmaların gerçek hayattaki mağazalarının cadde, sokak, iş merkezi gibi uzantılardan oluşan bir fizikî adresi bulunmaktadır³³. İlgili firma vereceği hizmetleri bu fizikî adreste vermekte, ilgili kişiler de bu firmanın ürün ve hizmetlerinden almak için bu fizikî adrese gitmekte ve istediği ürün ve hizmete ulaşmaktadır. İşte alan adları da firmaların internet ortamında yer alan adresleridir. Bu adresler üzerinden firmalara ulaşılabilen ve firmaların ürün ve hizmetlerinden yararlanılmaktadır. Yine bu adresin kontrolü adresin sahibinde olup, içeriğini istediği gibi doldurabilmektedir.

Alan adının marka olarak tescil edilmiş olmaması da bu anlamda önem arz etmemektedir. Zira firmaların mağazaları nasıl ki koruma altındaysa, alan adları ve bu alan adlarının altında sunulan ürün ve hizmetler de koruma altındadır. Alan adları marka olarak kaydedilmişse, ayrıca markalara özgü koruma yollarından da faydalanabilecektir³⁴.

C. SUİ GENERİS MARKA (MARKA BENZERİ) OLDUĞU GÖRÜŞÜ

Marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek

²⁹ İnternet alan adlarına benzer şekilde sosyal medya adları da önemli konulardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medya adlarının TMK kapsamında korunması için Bkz. Çakıroğlu, "Sosyal Medya Adları", 197-198 ve 202.

³⁰ Özdemir, "Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması", 569-570; Çakıroğlu, "Sosyal Medya Adları", 194.

³¹ Adres doktrinde genellikle; "bir kişinin hayat faaliyetlerinin ve ilişkilerinin merkezi olan yer" şeklinde tanımlanmaktadır. Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Kişiler Hukuku*, 131.

³² ABD Temyiz Mahkemesi PANAVISION - Dennis TOEPPEN davasında verdiği 1998 tarihli kararında (No. 97-55467); "Her web sayfasının, bir telefon numarasına veya sokak adresine benzeyen kendi adresi olan kendi web sitesi vardır. İnternetteki her web sitesinin "alan adı" adı verilen bir tanımlayıcısı vardır. Alan adı genellikle bir kişinin adından veya bir şirketin adından veya ticari markasından oluşur. Örneğin, Pepsi, şirket adı, Pepsi ve .com, "üst düzey" alan adı: Pepsi.com." şeklinde açıklama yaparak web sitelerini fiziksel adreslere benzetmiştir. Kararın tamamı için Bkz. <https://cyber.harvard.edu/property/domain/panavision.html>.

³³ Dal, "Türk Hukukunda İnternet Alan Adları", 483.

³⁴ Dal, "Türk Hukukunda İnternet Alan Adları", 488; Memiş, "WIPO Ara Raporu", 517.

şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işarettir (Sinaî Mülkiyet Kanunu, m.4).

Gerek öğretilerde ve gerekse içtihatlarda alan adlarının marka olarak tescil edilebileceği konusunda bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır. Marka olarak tescil edilmiş olan alan adı, alan adlarına ilişkin korumanın yanında markalara ilişkin korumadan da faydalanabilecektir³⁵. Marka olarak tescil edilmemiş olan alan adları ise, her ne kadar markalara ilişkin düzenlemelerden yararlanamayacak olsa da, aslında internet alan adları da markalara benzer ayırt edici bir işlev görmektedir³⁶. Zira birçok alan adı, ilgili alan adı altında sunulan hizmet ile adeta özdeşleşmiş durumdadır. Bu alan adı altında sunulan ürün ve hizmetler açısından ilgili alan adı, markalar ile çok benzer bir işlevi yerine getirmektedir. Hatta markalar zaman zaman benzer olsalar da internet alan adları benzersizdir³⁷. Alan adları bu özellikleri nedeniyle daha çok şirketlerin fikrî mülkiyet departmanları tarafından takip edilmektedir³⁸. Bu nedenle marka olarak kaydedilmemiş olsa dahi, alan adlarının sui generis bir marka çeşidi olarak kabul edilmesi gerekmekte ve tescilsiz markalara ilişkin hukukî rejime tabi olması gerekmektedir³⁹.

³⁵ Alan adlarının markalarla aynı veya benzer olması durumunda uygulanacak ICANN tahkim usulüne ilişkin maddî şartlar için Bkz. Bal, "İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümlemesi", 328-332; Yavuz Kaplan, "İnternet Alan İsimlerine İlişkin Uluslararası Uyuşmazlıkların Çözümü Konusunda ICANN Yargılama Usulü", *Erzincan Binalı Yıldırım Üniv. Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7, S. 3-4 (2003): 697-720; Kaya, "İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler", 1464.

³⁶ Füsün Nomer, "İnternet Alan Adının Hukukî Niteliği ve Marka ve Ticaret Ünvanı Gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler ile Arasında Benzerlik Bulunması Sebebiyle Doğabilecek Hukukî Sorunlar" *Hayri Domanic'e 80. Yaş Günü Armağanı C. 1*, (İstanbul: Beta Yayınevi, 2001), 401; Dal, "Türk Hukukunda İnternet Alan Adları", 484; Alan adı ile markaların karşılaştırılmasına dair Bkz. Natalia Bulat, "A Domain Name and Trademark: A Comparison and Relationship According to Ukrainian Legislation", *The Lawyer Quarterly* 10, S. 3 (2020), 324-336.

³⁷ Virginia Yüksek Mahkemesi 200 yılında verdiği kararında; alan adları her ne kadar adreslerle, telefon numaralarıyla ve markalarla karşılaştırılsa dahi, markalardan farklı olarak tıpkı telefon numaraları gibi benzersiz olduğu yönünde açıklama yapmıştır. Karar için Bkz. <https://law.justia.com/cases/virginia/supreme-court/2000/1991168.html>; Kararın yorumu için Bkz. Caruana, "The Legal Nature of Domain Names".

³⁸ Karaman, *İnternet Alan Adı Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları*, 48.

³⁹ ABD Temyiz Mahkemesi PANAVISION - TOEPPEN davasında verdiği 1998 tarihli kararında (No. 97-55467); kişilerin başkalarının ticarî markaları ile benzerlik oluşturacak ve ona zarar verecek şekilde internet alan adlarını kendi adına kaydettirmesinin kabul edilemez olduğuna ve bu yolla tescilli bir markaya zarar verilmesi durumunda zararın giderilmesi gerektiğine karar vermiştir. <https://cyber.harvard.edu/property/domain/panavision.html>.

ABD Anti-Cyberquatting Consumer Protection Act (ACPA) kapsamında alan adlarının marka hakları kapsamında daha fazla korunmaya başladığı konusunda Bkz. Caruana, "The Legal Nature of Domain Names".

Alan adı ile markaların hukukî korumasının karşılaştırılmasına dair Bkz. Bulat, "A Domain Name and Trademark", 327.

D. SUI GENERİS HAK OLDUĞU GÖRÜŞÜ

Bu görüşe göre; yeni kavramları eskiden beri var olan klasik hukukî kavramlara dâhil etme ve yeni kavramları eski kavramlarla açıklama çabası yersizdir. Zira bilim ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte ortaya çıkan yeni kavramların, yeni hukukî kavramları beraberinde getirmesi de kaçınılmazdır. Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan bu yeni kavramları eski hukukî kavramlarla açıklamak yerine, kendi doğasına uygun bir açıklama yapmak gerekecektir. Aksi halde yeni kavramların bazen alanı gereğinden fazla genişletilerek diğer kavramlarla bir karışa ortaya çıkması olası iken, bazen de yeni kavramın alanının fazlaca daraltılması suretiyle yeni kavramın kullanışsız hale gelmesi söz konusu olabilecektir.

İnternet alan adları ise son yüzyılda önce bilgisayar ve ardından da internetin icadı ile ortaya çıkmış olan yeni bir kavramdır. Bu kavram kendine has özellikleri olan bir kavramdır. Tek başına bir isim ya da adres olarak değerlendirilmesi mümkün olamayacağı gibi, marka benzeri ya da ayırt edici işaret olarak kabul edilebilmesi de mümkün değildir. Zira internet alan adlarının her ne kadar bu kavramlarla bazı ortak noktaları söz konusu olsa da, nitelik ve kullanım açısından farklılıkları da söz konusudur. Bu temel farklılıklar göz önüne alınmaksızın anılan kavramlardan biri olarak kabul etmek, internet alan adlarının hem kullanım alanını hem de korunmasını önemli ölçüde değişikliğe uğratacaktır. Bu görüşü savunanlara göre; açıklanan nedenlerle internet alan adları kendine özgü bir hak niteliği taşımaktadır.

IV. ALAN ADLARINA DAİR MEVZUATIMIZDA YER ALAN TEMEL HÜKÜMLER VE DEĞERLENDİRİLMESİ

A. İNTERNET ALAN ADLARINA DAİR MEVZUATIMIZDA YER ALAN TEMEL HÜKÜMLER

Yürürlükte bulunan mevzuatımızda internet alan adları ile ilgili temel düzenlemeler EHK ve İAAY’de bulunmaktadır.

EHK (m. 3/1-v) ve İAAY (3/1-d) internet alan adını; “*İnternet alan adı: İnternet üzerinde bulunan bilgisayar veya internet sitelerinin adresini belirlemek için kullanılan internet protokol numarasını tanımlayan adları*” şeklinde tanımlamaktadır. EHK ve İAAY’nin bu tanımına göre alan adları “ad - isim” olarak nitelendirilmiştir.

EHK’nın “Haczedilmezlik ve Haberleşme Hizmetlerinin Sürekliliği” başlıklı 34/1 maddesinde; “*Elektronik haberleşme hizmetleri ile ilgili olarak abone veya kullanıcılara tahsis edilen frekans, numara ve hat kullanımı ile internet alan adları gibi intifa ve kullanım hakları ile işletmecilerin yetkilendirmeleri hiçbir şekilde haczedilemez*” hükmü yer almaktadır. Bu hükümde ise internet alan adları üzerindeki hak “intifa ve kullanım” olarak nitelendirilmiştir.

EHK'nın 35. maddesinde ise; “İnternet alan adlarının tahsisini yapacak kurum veya kuruluşun ...” ifadesi yer almakta olup, bir hakkın “tahsis” edilmesi söz konusudur. Benzer şekilde İAAY'nin 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17, 21 ve 28. maddeleri ile geçici 3. maddesinde yine “tahsis” ifadesi kullanılmaktadır.

İAAY'nin 13. maddesinde ise; “(1) Alan adları satılabilir veya devredilebilir ... (3) Gerçek kişilerin ölüm, gaiplik, gaiplik karinesi gibi durumlarında alan adı yasal mirasçılara devredilebilir. (4) Satılan veya devredilen alan adının kullanım süresi değişmez” hükmü yer almaktadır (Benzer şekilde İAAY'nin geçici 2. maddesinde de alan adının satılmasından bahsedilmektedir). Buna göre alan adları üzerindeki hak satılabilecek ve devredilebilecek nitelikte bir hak olarak görülmektedir. Sadece mülkiyet hakkının bünyesinde bir arada bulunan kullanma (usus), faydalanma (fructus, semerelerinden yararlanma) ve tüketme (abusus) yetkilerinden tüketme yetkisinin devri anlamına gelen satış yetkisinin alan adı tahsis edilmiş kişiye verilmiş olması nedeniyle İAAY'nin 13. maddesi kapsamında alan adı üzerinde mülkiyet hakkı tanınmış görünmektedir.

Mevzuatımızda yer alan yukarıda anılan maddelerde alan adları üzerindeki hak bir taraftan kullanma, intifa ve tahsis ile ifade edilirken, diğer taraftan mülkiyet hakkına benzer bir düzenleme söz konusudur. Bu nedenle alan adlarının ve alan adları üzerindeki hakkın niteliği konusunda mevzuatta bir netlik olmayıp, tersine tam bir karmaşa söz konusudur.

B. YÜRÜRLÜKTEKİ HÜKÜMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. İnternet Alan Adının Niteliği

EHK (m. 3/1-v) ve İAAY (3/1-d)'te internet alan adlarının “ad - isim” olduğu belirtilmektedir. Güncel Türkçe sözlükte “isim; “Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam” şeklinde tanımlanmıştır. Gerçekten gerek insanlardan ve gerekse diğer her türlü maddî-manevî, canlı cansız varlıklardan bahsederken, onu diğerlerinden ayıracak kelimeler kullanırız ve bu kullandığımız kelimeleri genellikle onun ismi olarak belirtiriz⁴⁰.

Herhangi bir kişi ya da kavramı tanımlayan isimlerin anlamlı olması da gerekmemektedir. Bu nedenle internet alan adlarının da bir anlam ifade etmesi zorunluluğu bulunmamaktadır. Nihayet; birçok firma hiçbir anlamı olmayan harf ve rakamları bir araya getirerek bunları işletme adı ya da marka olarak kullanabilmekte, aynı zamanda bunları internet alan adı olarak da tahsis ettirebilmektedir. Alan adlarının ortaya çıkışı da isim ve diğer tanıtma işaretlerinden farklı olarak, tanıtma ihtiyacından değil, internete bağlanmak için zorunlu olan IP adresinin kullanım zorluklarını bertaraf ederek, internete daha kolay erişim sağlama ihtiyacından doğmuştur⁴¹.

⁴⁰ Bkz. Yuk. “İsim Olduğu Görüşü”.

⁴¹ Oğuz, “İnternet Alan Adı Hakkının Hukukî Niteliğinin Değerlendirilmesi”, 14.

Diğer taraftan, adres görüşünde belirtildiği üzere, alan adı sahibine ulaşmak isteyen kullanıcılar, internet alan adı sayesinde alan adı sahibine ulaşabilmekte, onun bu adreste sunduğu içerik ve hizmetlerden faydalanabilmektedir. Ancak, internet alan adları altında her zaman yayında olan bir web sitesi olmayabilir. Zira bir kişilerin ya da firmaların sırf ileride yüksek bir bedel karşılığında devretmek için internet alan adlarını tescil ettirdiği bilinmektedir. Özellikle tanınmış marka ya da kişilerin isimlerine yakın alan adları, ilgili kişilerden önce başka kişilerce alınmakta ve bazen bu alan adları üzerinden sahte siteler de yayın yapılmaktadır⁴². Bu gibi durumlarda her zaman alan adının adres olarak değerlendirilemeyeceği düşünülebilir. Tüm bu ihtimallere karşılık, alan adı sahibi bir içeriği yayınladığında, bu içeriğe ulaşım açısından alan adının adres gibi değerlendirilebilmesi de mümkündür.

Sui generis marka olduğu görüşü, daha çok ticari web siteleri göz önüne alınmış gibi görünmektedir. Ticarî web siteleri açısından değerlendirdiğimizde, gerçekten internet alan adları da markalara benzer ayırt edici bir işlev görmektedir. Zira, birçok alan adı, ilgili alan adı altında sunulan hizmet ile adeta özdeşleşmiş durumdadır. Ancak, birçok web sitesi sadece kişisel içerik üretmekte, herhangi bir ticari kaygı taşımamaktadır. Bu nedenle, alan adının sui generis marka olduğu görüşü alan adlarının niteliğini açıklamakta yetersiz kalmaktadır⁴³.

Sui generis hak olduğu görüşü ise temelde yeni kavramların eski kalıplara sığdırılmaya çalışılmak yerine, bu yeni kavramın daha doğru ve kendi özellikleri ile birlikte doğru şekilde anlaşılması gerektiğini savunmaktadır. Gerçekten sanayi devriminden başlayarak günümüz bilişim toplumuna kadar geçen süreçte hukuk alanında birçok yenilikler ve yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkmış olan tüm bu teknik, kavramsal ve hukuksal yeniliklerin geleneksel hukuk kavramlarıyla açıklanması her geçen gün daha da olanaksız hale gelmektedir. Ortaya çıkan yeni hukuki kavramlar, her ne kadar nitelikleri açısından çoğu zaman eski kavramlarla bir kesişim alanı taşıyor olsalar da, bir çok açıdan geleneksel kavramlardan ayrılmaktadırlar.

Bu nedenlerle, internet alan adları her ne kadar isimlerle, adreslerle ve markalarla benzer özellikler gösteriyor olsalar da internet alan adlarının niteliği salt bu kavramlarla açıklayabilmek mümkün değildir. Bünyesi, yapısı ve özellikleri göz önüne alındığında, internet alan adlarının sui generis bir hak olduğunun kabul edilmesinin daha doğru olduğu düşüncesindeyiz.

⁴² Alan adlarının kötüye kullanım halleri için Bkz. Singh, "Domain Name Disputes and Their Resolution Under UDRP Route: A Review", 149-150; Kaya, "İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler", 1466-1470.

⁴³ İnternet alan adlarının marka veya ticaret ünvanı olarak kabul edilemeyeceğine dair Bkz. Bal, "İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözülmesi", 320.

2. İnternet Alan Adı Üzerindeki Hakkın Niteliği

Yürürlükteki mevzuat açısından ortaya çıkacak olan asıl sorun, alan adlarının niteliğinden çok, alan adları üzerindeki hakkın niteliği ve bu kapsamda hangi tür korumadan faydalanacağı ya da faydalanamayacağı konusunda toplanmaktadır.

a. İntifa Hakkı Olduğu Yönündeki Düzenleme

Yukarıda değinildiği üzere; EHK'nın "Haczedilmezlik ve Haberleşme Hizmetlerinin Sürekliliği" başlıklı 34/1 maddesinde; "... *internet alan adları gibi intifa ve kullanım hakları*" ifadesi kullanılarak internet alan adları üzerindeki hakkın intifa ve kullanım hakkı olduğu belirtilmiştir.

Türk hukukunda intifa hakkı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 794-822. maddeleri arasında düzenlenmiştir. TMK m.794'e göre; "*İntifa hakkı, taşınırlar, taşınmazlar, haklar veya bir malvarlığı üzerinde kurulabilir. / Aksine düzenleme olmadıkça bu hak, sahibine, konusu üzerinde tam yararlanma yetkisi sağlar*".

Buna göre intifa hakkını; "*Gerçek veya tüzel kişiler lehine taşınırlar, taşınmazlar, haklar veya bir malvarlığı üzerinde kurulabilen, sahibine, konusu üzerinde tam yararlanma hakkı sağlayan haktır*" şeklinde tanımlamak mümkündür⁴⁴.

Bilindiği üzere eşya üzerinde kullanma (*usus*), semerelerinden yararlanma (*fructus*) ve tüketme (*abusus*) olmak üzere üç hak söz konusu olabilir. Eşya üzerindeki bu üç hakkın bir arada bulunması durumunda mülkiyet (tam aynî hak) hakkından söz edilir⁴⁵. Bu husus TMK m. 683'te; "*Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufla bulunma yetkisine sahiptir*" şeklinde düzenlenmiştir. Bu haklardan kullanma ve / veya yararlanma haklarının malikten ayrılarak başka kişilere tanınması halinde sınırlı aynî hak söz konusu olur⁴⁶. Sınırlı aynî haklar içerisinde en geniş yetki veren hak ise, kullanma ve yararlanma haklarını bir arada bünyesinde bulunduran intifa hakkıdır. İntifa hakkı sahibi, intifa hakkının konusunu oluşturan şeyi kullanabileceği gibi onun her türlü menfaatinden yararlanma hakkına da sahiptir⁴⁷.

İntifa hakkı süreli olarak kurulabileceği gibi süresiz olarak da kurulabilir. TMK m. 797'ye göre; "*İntifa hakkı, gerçek kişilerde hak sahibinin ölümü; tüzel kişilerde kararlaştırılan sürenin dolması, süre kararlaştırılmamışsa kişiliğın ortadan kalkmasıyla sona erer. / Tüzel kişilerin intifa hakkı, en çok yüz yıl devam edebilir*". Yani gerek gerçek kişilerde gerekse tüzel kişilerde süresiz intifa hakkı kurulabileceği gibi süreli intifa hakkı da kurulabilir. Ancak, süresiz olarak ku-

⁴⁴ Benzer tanım için Bkz. M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku*, (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2016): 827.

⁴⁵ Haluk Nami Nomer ve Serkan Ergüne, *Eşya Hukuku*, (İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2019), 185.

⁴⁶ Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku*, 767; Nomer ve Ergüne, *Eşya Hukuku*, 307.

⁴⁷ Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku*, 829.

rulmuş olsa bile gerçek kişinin ölümü ve tüzel kişiliğin sona ermesi yahut tüzel kişiler lehine kurulmuş olan irtifak haklarının üzerinden yüz yıl geçmesi ile intifa hakkı sona erer.

Sözleşmede aksine hüküm yoksa veya durum ve koşullardan hak sahibince şahsen kullanılması gerektiği anlaşılmıyorsa, intifa hakkının kullanılması başkasına devredilebilir (TMK m. 806)⁴⁸. Nihayet gerek EHK ve gerekse İAAY'ne göre alan adlarının başkalarına devri mümkündür.

Tüm bu açıklamalar ile ilk anda internet alan adları üzerindeki hakkın intifa hakkı olduğu düşünülse dahi, intifa hakkı sahibi gerçek kişinin ölümüyle hak sona eriyor olmasına⁴⁹ karşın, internet alan adının sahibinin ölmesi halinde internet alan adı sona ermemekte, alan adı sahibinin yasal mirasçılara intikal etmektedir (İAAY m.13). Bir mal varlığı unsuru olarak alan adının sadece yasal mirasçılara değil, atanmış mirasçılara da intikal etmesi mümkündür. Bu nedenle, EHK m.34'te internet alan adları üzerindeki hakkın bir intifa hakkı olduğundan bahsediliyor olsa da, belirtilen fark nedeniyle bu hakkın tipik bir intifa hakkı olmadığı açıktır.

b. Mülkiyet Hakkı Olduğu Yönündeki Düzenleme

Yukarıda değinildiği üzere, İAAY'nin 13. Maddesinde ise; “(1) Alan adları satılabilir veya devredilebilir ... (3) Gerçek kişilerin ölüm, gaiplik, gaiplik karinesi gibi durumlarında alan adı yasal mirasçılara devredilebilir” hükmü yer almaktadır. Özellikle satış hakkının tanınması nedeniyle İAAY'nin 13. maddesi kapsamında alan adı üzerinde mülkiyet hakkı tanınmış görünmektedir⁵⁰.

Mülkiyet hakkı, sahibine eşyayı kullanma, yararlanma ve onu tüketme hakkı, yani eşya üzerinde hukuk düzeninin sınırları içerisinde mutlak bir hakimiyet sağlar⁵¹. Bir aynî hak olan mülkiyet hakkı mutlak, süresiz ve zamanaşımına uğramayan bir aynî haktır⁵². Yani belirli bir süre geçmesi ile birlikte mülkiyet hakkı sona ermez. Mülkiyet hakkına konu olan şeyin yok olması gibi bir nedenle mülkiyet hakkı tamamen yok olmadıkça, hak ortadan kalkmaz. Ancak mülkiyet hakkının satış, trampa, kamulaştırma vd. şekillerde başkasına devri mümkündür.

⁴⁸ Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku*, 828.

⁴⁹ İntifa hakkı devredilemez ve mirasçığa geçmez. Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku*, 828.

⁵⁰ Alan adları üzerindeki hakkın mülkiyet hakkı olduğu yönündeki görüş için Bkz. Caruana, “The Legal Nature of Domain Names”. Alan adları üzerindeki hakkın mutlak haklar ve nisbi haklar yönünden değerlendirilmesi için Bkz. Oğuz, s. 16-23.

⁵¹ Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku*, 274 Nomer ve Ergüne, *Eşya Hukuku*, 187.

⁵² Gerek mülkiyet hakkı ve gerekse bu haktan doğan davalar açısından zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin işlemeyeceğine dair Bkz. Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku*, 29; Nomer ve Ergüne, *Eşya Hukuku*, 5.

İAAY'ne göre; “Alan adı bir defada en az bir en fazla beş yıl süre için tahsis edilir” (m.8/5). “Tahsis süresinin sonuna kadar yenileme işlemi tamamlanmayan alan adının kullanımı iki ay süre ile durdurulur. Bu süre içinde alan adı sahibinin başvurusu üzerine alan adı tahsis işlemi yenilenir. Aksi halde alan adı yeniden tahsise açılır” (m.9/3). “Yenileme için belirtilen sürenin sonunda yenileme için bir talep gelmemesi halinde ilgili alan adı yeniden tahsise açılır ve bu alan adının tahsise açıldığı bilgisi Kurumun İnternet sitesinde yayımlanır. Ancak yeniden tahsise açılan bu alan adları için bir ay süre ile başvuru talebi alınmaz” (m.12/1).

İAAY'de yer alan ve yukarıda belirtilen hükümler kapsamında alan adı üzerinde, alan adı sahibinin yetkisinin süresiz ve sınırsız olmadığı açıktır. Alan adı sahibi alan adını kullanmaya devam etmek istiyorsa en fazla beşer yıllık tahsis süreleri sonunda alan adının tahsisini yenilemek zorundadır. Aksi halde alan adı üzerindeki kullanma ve yararlanma hakları sona erecektir. Bu durumda BTK tarafından ilgili ana adı tekrar tahsise açılacaktır. Öyleyse her ne kadar İAAY'nin 13. Maddesinde alan adının satışından bahsedilmekte ve alan adı üzerinde tanıyan hakkın mülkiyet olduğu yönünde bir düzenleme bulunuyor olsa da, tanınmış olan bu hakkın mülkiyet olmadığı açıktır.

Diğer taraftan; Türk Borçlar Kanunu'nda (TBK) satış sözleşmesi (m.207); “Satış sözleşmesi, satıcının, satılanın zilyetlik ve mülkiyetini alıcıya devretme, alıcının ise buna karşılık bir bedel ödeme borcunu üstlendiği sözleşmedir” şeklinde düzenlenmiştir. Satış sözleşmesinde satıcının en temel borcu “mülkiyeti nakil” borcudur⁵³. Yukarıda açıklandığı üzere alan adı üzerindeki hakkı “mülkiyet” olmayan bir kişinin, var olmayan bir mülkiyet hakkını devredebilmesi de mümkün değildir.

Bu nedenlerle, sadece mülkiyet hakkının kapsamında bulunan “satma” yetkisinin alan adları için de var olduğu yönünde İAAY'de yer alan düzenleme, eşya hukukunun mülkiyet hakkı konusundaki ve borçlar hukukunun satış sözleşmeleri konusundaki en temel düzenlemelerine aykırılık teşkil etmektedir.

SONUÇ

Yukarıda yapılan açıklamalar kapsamında;

İnternet alan adları, belirli bir internet sitesine tahsis edilmiş olan IP numaralarının yerine, DNS sistemi kapsamında kullanılmakta olan, bir anlam taşımak zorunda olmayan, harf, kelime ve işaretlerdir. İnternet alan adları, bir işletmenin yahut markanın ticarî faaliyetleri kapsamında kullanılabilmesi gibi, herhangi bir ticarî amaç taşımadan tamamen bireysel amaçlarla da kullanılabilirler.

Bu nedenlerle, zaman zaman isimlerle ya da adreslerle zaman zaman da markalarla benzerlik göstermektedirler. Ancak isim, adres ya da markalar internet

⁵³ Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2008), 93.

alan adlarının yapısını ve fonksiyonunu tam olarak açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, internet alan adlarının sui generis hak olarak kabul edilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

İnternet alan adları kendisine tahsis edilmiş olan kişilerin ilgili alan adı üzerindeki haklarının, kullanma ve yararlanma hakkı sağladığından intifa hakkına çok yaklaşmakta olduğu görülmektedir. Ancak, intifa hakkının kişinin ölümüyle sona eriyor olmasına karşın, alan adlarının mirasçılara intikal ediyor olması, alan adları üzerindeki hakkın niteliğini intifa hakkından ayırmaktadır. Diğer taraftan mülkiyet hakkının bünyesinde bulunan tüketme hakkı ise alan adı tahsis edilmiş olan kişiye tanınmamıştır. Yine mülkiyet hakkı süresiz bir aynî hak olmasına karşın, alan adı tahsis edilmiş olan kişinin hakkı tahsis süresi ile sınırlıdır. Bu sürenin sonunda tahsis ücretini ödemek suretiyle tahsisi yenilemezse alan adı üzerindeki hakkı sona erer. Bu açıklamalara göre, alan adı kendisine tahsis edilmiş olan kişinin ilgili alan adı üzerindeki hakkının mülkiyet olmadığı açıktır.

Bu nedenlerle, alan adı tahsis edilmiş olan kişinin ilgili alan adı üzerindeki hakkının sui generis bir hak olduğunu söyleyebilmek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Bal, Nurullah. “İnternet Alan Adları ve İnternet Alan Adı Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözülmesi.”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 17, S. 1-2, (2013): 315-351.
- Bulat, Nataliia. “A Domain Name and Trademark: A Comparison and Relationship According to Ukrainian Legislation.”, *The Lawyer Quarterly*, Vol. 10, No. 3 (2020): 324-336.
- Caruana, Claudio “The Legal Nature of Domain Names”, *Elsa Malta Law Review*, Ed. 4.
- Çakıroğlu, Buğra Kaan. “Sosyal Medya Adları ve Türk Medenî Kanunu m.26 Kapsamında Sosyal Medya Adlarının Korunması.”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 1, (2020): 192-214.
- Dal, Seniha. “Türk Hukukunda İnternet Alan Adları (Domain Names) ve Bu Alandaki Son Gelişmeler.”, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, C. 28, S. 1, (2010): 479-497.
- Demircan, Tunç. *Bilişim Alanında Suçlar*, İstanbul: Legal Yayıncılık, 2016.
- Gül, Ahmet. *Doğrudan - Dolaylı Bilişim Suçları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Kaplan, Yavuz. *İnternet Ortamında Fikrî Hakların Korunmasına Uygulanacak Hukuk*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2004.
- Kaplan, Yavuz. “İnternet Alan İsimlerine İlişkin Uluslararası Uyuşmazlıkların Çözümü Konusunda ICANN Yargılama Usulü”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniv. Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 3-4, (2003): 697-720.
- Karaman, Zeliha. *İnternet Alan Adı Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları, Karşılaştırmalı Bir Analiz*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.
- Kaya, Mehmet Bedii. *İnternet Hukuku*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2021.
- Kaya, Mehmet Bedii. “İnternet Alan Adı (Domain) Uyuşmazlıklarının Çözümünde Alternatif Yöntemler: UDRP, URS ve TRABİS Karşılaştırması”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi*, C. 27, S. 2, (2021): 1462-1486.
- Kaya, Mine. *Elektronik Ortamda Kişilik Hakkının Korunması*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2015.
- Kaya, Turgut. *İnternet Servis Sağlayıcısının Hukukî ve Cezaî Sorumluluğu*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Kulular İbrahim, Merve Ayşegül. “Markanın Alan Adı Olarak Kullanılması”, *Bilişim Hukuku Dergisi*, C. 1, S. 1, (2019): 85-112.
- Memiş, Tekin. “İnternette Alan Adı Uyuşmazlıklarında Çözüm Arayışları ve WIPO Ara Raporu”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, C. 19, S. 1-2, (1999): 513-527.
- Nomer, Fusun. “İnternet Alan Adının Hukukî Niteliği ve Marka ve Ticaret Ünvanı Gibi Ayırt Edici Ad ve İşaretler ile Arasında Benzerlik Bulunması Sebebiyle Doğabilecek Hukukî Sorunlar” *Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı*, C. 1, İstanbul: Beta Yayınevi, 2001.
- Nomer, Haluk Nami ve Ergüne, Serkan. *Eşya Hukuku*, İstanbul: Onikilevha Yayıncılık, 2019.
- Oğuz, Sefer. “İnternet Alan Adı Hakkının Hukukî Niteliğinin Değerlendirilmesi”, *Sakarya Üniv. Hukuk Fak. Dergisi*, C. 9, S. 1, (2021): 13-30.

- Oğuzman, M. Kemal, Seliçi, Özer ve Oktay Özdemir, Saibe. *Eşya Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2016.
- Oğuzman, M. Kemal, Seliçi, Özer ve Oktay Özdemir, Saibe. *Kişiler Hukuku*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2015.
- Özdemir, Hayrunnisa. “Türk ve İsviçre Medeni Hukukunda Ad Üzerindeki Hak ve Korunması”, *Ankara Üniv. Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 57, S. 3 (2008): 561-598.
- Pelikanova, Radka MacGregor. “European Integration And. Top Level Domain in 2013”, *The Lawyer Quarterly*, Vol. 3, No. 4, (2013): 311-323.
- Singh, Harman Preet. “Domain Name Disputes and Their Resolution Under UDRP Route: A Review”, *Archives of Business Research*, Vol. 6 No. 12, (2018): 147-156.
- Soysal, Tamer. “İnternet Alan Adları Sistemi ve Tahkim Kuruluşlarının UDRP Kurallarına Göre Verdikleri Kararlara Eleştirel Bir Yaklaşım” *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 1, S. 21, (2006/2): 481-507.
- Tandoğan, Haluk. *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2008.
- Ulukaya, Özge, editör Süleyman Yılmaz. *Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Uslu, Abdüssamet, editör Süleyman Yılmaz. *Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.
- Usta, Sinan, editör Süleyman Yılmaz. *Bilişim Hukuku Güncel Sorunlar*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2020.

İnternet Kaynakları

- <https://cyber.harvard.edu/property/domain/panavision.html>.
- <https://law.justia.com/cases/virginia/supreme-court/2000/1991168.html>.
- <https://mt.elsa.org/emlr/edition-iv>.
- <https://www.icann.org/resources/pages/welcome-2012-02-25-en>.